

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

1 (19)

Datum

2023-08-24

Diarienummer

511-1566-2021

Dossier

2402202

Enligt Sändlista

Beslut om bildande av Stenmyrans naturreservat i Nordmalings kommun

(6 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Stenmyran beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 5.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

I och med bildande av Stenmyrans naturreservat (dnr 511-1566-2021) upphäver Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken Länsstyrelsens beslut 19 december 2008 om bildandet av naturreservatet Starrmyran med tillhörande skötselplan (dnr 511-2531-2007).

Fakta om naturreservatet

Administrativa uppgifter om naturreservatet. Arealerna anges enligt nationella marktäckedata (NMD).

Namn	Stenmyran
Dossiernummer	2402202

NVR-id	2014422
Natura 2000, områdeskod	Del av Öreälven, SE0810434
Kommun	Nordmaling
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Cirka 13 km SO Bjurholms tätort
Mittkoordinat	7084733, 714744 (SWEREF 99TM)
Naturgeografisk region	29a, kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken
Gräns	Se beslutskarta, bilaga 1
Markägare	Enskilda markägare och Naturvårdsverket
Fastigheter	Tallberg 1:4, 2:4 och 2:18
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten
Totalareal	89 hektar, varav 44 hektar utökad areal
Areal skogsmark	83 hektar
- Varav areal produktiv skog	72 hektar
Areal våtmark	5 hektar
Areal övrig öppen mark	1 hektar
Areal vatten	0,1 hektar

Tabell med administrativ information om naturreservatet. Naturreservatets utökade areal preciseras naturtypsvis i avsnittet ”Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv”.

Syftet med naturreservatet

Syftet med Stenmyrans naturreservat är att bevara och vårda värdefulla naturmiljöer i form av brandpräglade och lövrika barrnaturskogar, hänglavsrrika gransumpskogar och andra ingående naturmiljöer. Områdets helhetsvärden med för barrskogar och våtmarker naturliga processer, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Vidare är syftet även att skydda, vårda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda brandgynnade arter samt att restaurera hydrologiskt påverkade våtmarker, sumpskogar och vattendrag. De arter och naturtyper som angivits för Natura 2000-området Öreälven ska skyddas och återställas så att gynnsam bevarandestatus kan bibehållas eller uppnås.

Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer ska naturreservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att delar av området utvecklas fritt genom naturliga processer, som exempelvis vattenfluktuationer, stormfällning, ras och skred samt svampars och insekters nedbrytning av ved. För de delar av naturreservatet som är präglad av naturliga störningar som brand eller är påverkat av skogsbruk, dikning eller främmande arter samt för att gynna biologisk mångfald och ekologiska funktioner så ska syftet även kunna nås genom att:

- naturvårdsbränna och genomföra brandefterliknande åtgärder i de delar av skogsmarkerna som är präglade av brand,
- skapa en mer varierad beståndsstruktur och främja lövandelen,
- utöka livsmiljöer och öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter,
- återställa struktur och hydrologi i vattendrag, våtmarker och skogar,
- ta bort för området främmande arter.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för beslutet

Stenmyrans naturreservat är ett område med höga bevarandevärden kopplat till dess naturvärden och i viss mån även dess värden för friluftslivet.

De höga naturvärdena är främst knutna till områdets brandpräglade och bitvis lövrika barnaturskogar samt hänglavsrika gamla granskogar som delvis är av sumpskogskaraktär. Reservatet har gott om naturskogsstrukturer såsom gamla barrträd, god skiktning, ett bitvis allmänt inslag av grova äldre lövträd, gott om hänglavar samt stående och liggande död ved. I naturreservatet finns viktiga livsmiljöer för många naturskogslevande indikatorarter och rödlistade arter. I stora delar av naturreservatet finns spår av äldre skogsbrand. Skogarna i reservatet har generellt en låg påverkansgrad men det finns spår av plockhuggning och mindre arealer med unga och medelålders skogar.

Vattendragen inom reservatet ingår också i Natura 2000 genom att de är biflöden till Natura 2000-området Öreälven. Forstjärnbäcken, som rinner i delar av naturreservatsgränsen, har ett i stort sett naturligt meandrande lopp med vattenfluktuationer, översvämningar och strandnära erosion. Sådana områden blir alltmer sällsynta i länet och att skydda dessa kvarvarande fragment av det ursprungliga naturlandskapet är betydelsefullt för att bevara den biologiska mångfalden.

I naturreservatet finns värdefulla skogliga successionsfaser som uppkommit efter brand. Delar av området är påverkat av skogsbruk och dikning. Ett bevarande och en utveckling av områdets naturvärden förutsätter att det ges möjlighet att genomföra naturvårdande skötsel och restaureringsåtgärder. Området har goda förutsättningar att fortsätta vara och utvecklas som en värdefull miljö för brand- och lövgynnade arter. Att området ska vara en tillgång för friluftslivet förutsätter också att skötselåtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

De höga naturvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd. Genom reservatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder och förutsättningarna för att bevara och utveckla naturreservatets naturmiljöer, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras. Genom beslutet bevaras också möjligheten att uppleva ett förhållandevis opåverkat naturlandskap.

Skäl för att upphäva gällande beslut

I reservatet finns naturmiljöer och arter som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas. Genom att ersätta det gällande beslutet från 19 december 2008 med föreliggande beslut tydliggörs vilka naturvårdande skötselåtgärder som är krävs för att långsiktigt bevara, sköta och återställa naturreservatets våtmarker, vattendrag, sumpskogar och skogar präglade av brand. Det ges också möjlighet att åtgärda främmande arter. Området får därmed också ett mer ändamålsenligt skydd och ökad möjlighet att uppfylla bevarandemålen för Natura 2000 området.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. uppföra stängsel, staket eller hägnad,
4. anläggna väg, parkeringsplats, led, spång, bro eller brygga,

5. dra fram ledning eller rör,
6. bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottenpografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,
7. tippa, dumpa eller anordna upplag,
8. avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, växtnäringsämnen, jordförbättringsmedel eller kalk,
10. införa för området främmande arter,
11. framföra motordrivet fordon i terräng, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

12. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighets- ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. naturvårdsbränning och därtill hörande selektiva huggningar och anläggande av brandgator, samt vid behov brandefterliknande åtgärder enligt bilaga 2,
4. skötselåtgärder för att öka skogarnas variation och lövandel genom att röja och fälla buskar och träd, ringbarka eller på annat sätt skada träd, tillföra död ved samt stängsling,
5. fysiologisk och hydrologisk restaurering av våtmarker och sumpskogar genom att lägga igen diken, anlägga dämmen samt ta bort träd och buskar,

6. fysisk och hydrologisk restaurering av vattendrag genom att etablera lekområden för fisk, tillföra död ved, återmeandra samt ta bort träd och buskar,
7. borttagande av för området främmande arter,
8. undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, såväl stående som liggande,
3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon i terräng med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
5. plocka, insamla eller gräva upp växter, inklusive mossor och alger, samt lavar, svampar och vattenvegetation. Undantag gäller för att plocka bär, matsvamp och icke fridlysta blommor,
6. insamla ryggradslösa djur.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

7. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål.
-

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a. förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut, samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- b. nyttjande av befintlig skogsväg samt normalt underhåll av befintlig väg. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får fällas men ska lämnas i naturreservatet,
- c. drift, underhåll, reparation och ombyggnation av kraftledning (bilaga 3) inom ramen för befintlig koncession samt breddning av kraft-

ledningsgata enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata och sidoområde samt för akuta underhållsåtgärder nödvändiga transporter. För planerat underhåll krävs Länsstyrelsens tillstånd för körning med motorfordon på barmark,

- d. normalt underhåll av skoterled (bilaga 3). Leden ska skyltas och markeras i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Körning på barmark, ny led eller förändrat läge samt nya anläggningar, till exempel broar, skyltställ och informationstavlor, omfattas inte av undantag från reservatets föreskrifter,
- e. uppförande av nya jaktorn. Åtgärden får endast ske efter tillstånd från Länsstyrelsen,
- f. kvistning eller röjning av sly för upprätthållande av befintliga sikt- eller skjutgator vid jaktpass. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får inte upparbetas. Länsstyrelsens tillstånd krävs för nya skiktgator,
- g. uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
- h. insamling av enstaka exemplar av arter för exempelvis artbestämning och dokumentation. För att genomföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär någon form av markering, fällfångst eller andra åtgärder som kan innebära påverkan på naturmiljön krävs tillstånd från föreskrifterna,
- i. kalkning enligt befintliga nationella eller regionala kalkningsplaner (bilaga 4). Utökad kalkning på ytterligare delar av naturreservatets bäckar och våtmarker ingår inte i undantaget från naturreservatets föreskrifter,
- j. renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning.

Ärendets beredning

Naturreservatet Stenmyrans höga naturvärden uppmärksammades i samband med Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering på 1990-talet. Länsstyrelsen inventerade området i början av 2000-talet. Hösten 2006 berördes en del av området av en avverkningsanmälan vilket efter godkännande av Naturvårdsverket och förhandling med markägarna 2008 resulterade i beslut om naturreservat för berörda fastigheter (dnr 511-2531-2007).

Länsstyrelsen inventerade 2020 intilliggande område och konstaterade att det har höga skogliga naturvärden. 2021 inkom en avverkningsanmälan. Länsstyrelsen begärde och fick klartecken från Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten att påbörja förhandlingar med berörd markägare i syfte att bilda naturreservat av området. Länsstyrelsen har därefter besökt området vid ett par tillfällen för att samla in ytterligare underlag om områdets natur- och friluftsvärden och fört en dialog med berörd markägare. Efter förhandlingar mellan markägare och staten har en överenskommelse om intrångsersättning träffats. Länsstyrelsen har pratat med Västanfjällets skoterklubb som har en skoterled längs kraftledningsgatan i norra delen av naturreservatet.

Sedan 1986 kalkas Forstjärnbäcken och några närliggande våtmarker för att motverka försurningen^{1,2} och förbättra förutsättningarna för stationär öring och havsöring. Vattendragen i Stenmyrans naturreservat är en del av Öreälvens avrinningsområde. Öreälven ingår sedan 2005 i Natura 2000, det europeiska nätverket av skyddade områden.

Naturreservatet ligger inom Vapstens och Vilhelmina norra samebyars vinterbetesmarker³. Samebyarna har beretts möjlighet att yttra sig. Länsstyrelsen har också enligt begäran förlängt remisstiden för en sameby.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd. Följande remissinstanser har yttrat sig:

Landsförbundet svenska samer (LSS) har meddelat att de inte har något att anföra angående framlagda skötselplan.

Sametinget framför att renbetet inte får påverkas negativt och inte heller får framkomligheten hindras för renarna och renskötarna. Sametinget anser att det också bör göras ett undantag för skydds jakt på rovdjur enligt jaktförordningen (1987:905). Sametinget belyser det samiska kulturarvet och påtalar vikten av att de samiska kulturhistoriska värdena i området lyfts fram.

Länsstyrelsens kommentar: Renskötsel enligt gällande lagstiftning är, liksom i remissförslaget, undantaget från naturreservatets föreskrifter (undantag j). Jakt inom naturreservatet är tillåtet enligt gällande lagstiftning, däribland skydds jakt på rovdjur. Länsstyrelsen har inom förvaltningen av länets naturreservat alltid samråd med berörd sameby inför större skötselåtgärder, som naturvårdsbränning. Länsstyrelsen tar tacksamt emot kunskap om områdets kulturhistoria och markanvändning. Inga kulturlämningar eller för renskötseln strategiska platser eller

¹ Länsstyrelsen Västerbotten. 2020. *Försurning och kalkning av sjöar och vattendrag i Västerbottens län. Åtgärdsplan 2019 - 2023.*

² Nationella kalkdatabasen www.kalkdatabasen.se

³ Sametinget. IRENMARK. Rennäringsens markanvändningsdata. www.sametinget.se.

renskötselplaner är registrerade i naturreservatet. I remissen efterfrågades mer kunskap om området.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Övriga remissinstanser har valt att inte yttra sig.

Beskrivning av naturreservatet

Stenmyrans naturreservat ligger cirka fyra kilometer norr om Tallberg. I norr och svdväst gränsar naturreservatet till Bjurholms kommun.

Naturreservatet består av ett sammanhängande naturskogsområde med några mindre insprängda myrar. På moränbackarnas övre delar dominerar tall och i svackorna gran. Gransumpskogar utgör en stor del av den södra halvan av naturreservatet. Reservatet har mycket höga naturvärden knutna till det naturskogsartade skogstillståndet, med förekomst av strukturer som gamla träd, stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. Det finns också spår av äldre bränder, t.ex. brandljud och kolade stubbar. Rikligt med hänglav förekommer särskilt i gransumpskogarna. Enstaka aspar och sälgar står i hela området. Sälgarna är ofta bevuxna med lunglav. Reservatet hyser flera sällsynta och hotade arter som är beroende av gamla naturskogar, bl.a. doftskinn, gammelgransskål och tretåig hackspett.

Myrarna är glest tallbevuxna och det finns diken med ett yngre uppslag av tall och björk längs kanterna. I naturreservatets ytterkant rinner Fors-tjärnbäcken som kalkas.

Naturreservatet kan besökas för egna strövtåg utifrån dess naturgivna förutsättningar. Skogsbilvägen som slutar med en vändplan i naturreservatet kan beroende på bl.a. årstid och väder vara svårframkomlig och tidvis avstängd för biltrafik.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Motiv till skyddet är att bevara naturreservatet Stenmyrans helhetsvärden i form av brandpräglade, delvis lövrika, barnnaturskogar med den mångfald av växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. Naturreservatet har värdefulla egenskaper och strukturer som utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. För att områdets värden ska bestå behöver området därför långsiktigt skyddas från skogsbruk, dikning, ytterligare fragmentering av exempelvis vägar samt annan exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär

att områdets naturvärden skulle skadas, som försvårar för allmänhetens tillträde till området eller som kan påverka områdets relativt opåverkade karaktär.

Delar av naturreservatets skogar är brandpräglade och hyser naturvärden kopplade till brandhistorik. Gamla brandpräglade skogar blir alltmer sällsynta i landskapet, en följd av storskaligt skogsbruk och en effektiv brandbekämpning. För att bibehålla och öka dessa värden behöver naturvårdsbränning och andra brandefterliknande åtgärder genomföras. Det finns också gott om skyddsvärda arter knutna till lövmiljöer. Genom att förlänga den lövrika successionsfasen i områdets skogar ges bl.a. möjlighet för sällsynta kryptogamer som lever på de gamla lövträden att fortleva. Naturreservatet är i viss mån påverkat av skogsbruk och i delar starkt påverkat av rensning och rätning av vattendrag samt dikningar. På grund av detta så har ekosystemens funktion påverkats negativt och viktiga ekologiska strukturer vidmakthålls eller skapas inte. Det ges därför möjlighet till återställningsarbeten för att skogarna ska få en mer varierad beståndsstruktur, öka lövandelen i områdets ungsskogar, öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter i skogsmark samt för att återställa struktur och hydrologi i områdets våtmarker och skogar. För området främmande arter kan utgöra ett hot mot den naturliga florans och faunan. Det ska därför vara möjligt att genomföra åtgärder för att ta bort främmande arter. För att Stenmyrans naturreservat ska kunna vara en tillgång för friluftslivet behöver det finnas information om området.

För att undvika nedskräpning, möjliggöra samordning mellan olika aktörers informationsinsatser samt uppfylla Naturvårdsverkets krav på utformning av information och markeringar i skyddade områden krävs tillstånd från Länsstyrelsen för att sätta upp skyltar, affischer o.dyl. Med hänsyn till säkerheten är det möjligt att tillfälligt sätta upp information om pågående jakt samt att underhålla jaktorn och siktgator.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla områdets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden som Stenmyran med sådant skötselbehov att en skötselplan krävs och där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Motiv till att upphäva gällande beslut

Naturreservatsbeslutet för Starrmyran från 19 december 2008 upphävs. Det främsta motivet för att upphäva reservatsbeslutet från 2008 och i stället ersätta det med föreliggande beslut är att det i området finns flera naturmiljöer som är beroende av skötselåtgärder för att naturvärdena ska kunna bevaras och utvecklas.

I området som omfattas av reservatsbeslutet från 2008 finns diken på myrarna och i skogarna samt rätade vattendrag. För att uppnå ett mer ändamålsenligt skydd för dessa naturmiljöer kan dikena behöva läggas igen och vattendragen restaureras. Det finns också lövrika yngre skogar med påbörjad naturvårdande lövskötsel.

Skötselåtgärder för att bevara och utveckla naturvärdens samt områdets nyttjande för jakt och vinterbetesland av rennäringen finns inte preciserat i beslutet från 2008 utan det hänvisas till skötselplanen. För den del av naturreseptet som omfattas av 2008 års beslut föreslås i detta beslut motsvarande skötselåtgärder som i skötselplanen från 2008 med undantag för att det också ges möjlighet att bevara områdets lövvärden samt att åtgärda främmande arter. Naturvårdsbränning och brandefterliknande åtgärder omfattar endast skogarna i den med detta beslut utökade delen (jämfört med 2008 års beslut), bilaga 2.

Av ovan nämnda skäl har Länsstyrelsen i detta föreliggande beslut kompletterat B-föreskrifterna om förpliktelse att tåla intrång, enligt 7 kap. 6 § miljöbalken, för att möjliggöra denna naturvårdande skötsel.

Detta nya beslut innebär också lättnader från vissa föreskrifter som inte bedöms behövas för att uppnå syftet med reservatet. Jakt får bedrivas i naturreseptet enligt skötselplanen i 2008 års beslut. För möjligheten att utöva säker jakt är jaktorn samt sikt- och skjutgator viktiga och de behöver oftast underhåll för att behålla sin funktion.

Det framgår av skötselplanen till beslutet 2008 att reservatet nyttjas av rennäringen som vinterbetesland. För att tydliggöra att naturreseptet, liksom annan mark, omfattas av den renskötselrätt som tillkommer den samiska befolkningen enligt lag så ges möjlighet till renskötsel genom ett undantag från föreskrifterna. För uppförande av anläggningar krävs samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, vilket ger möjlighet att styra utformning och placering med hänsyn till påverkan på reservatet och dess syfte.

För att inte hindra viktig infrastruktur av samhällsviktigt intresse ges möjlighet till åtgärder för underhåll m.m. av befintliga ledningar. Genom tillståndsplikt för terrängkörning på barmark vid planerat underhåll kan åtgärderna styras mot det lämpligaste utförandet.

Under arbetet med utökat skydd för Starrmyrans naturreservat har reservatet bytt namn till Stenmyran. De avtal som tecknats av Naturvårdsverket avseende intrång samt förvärv av mark med hänvisning till Starrmyrans naturreservat gäller på motsvarande sätt för naturreservatet Stenmyran.

Utöver detta har formuleringar i syfte, skäl och vissa föreskrifter samt de beskrivande texterna i beslutet justerats och preciserats, dock utan att väsentligt ändra innebörden i dessa.

Sammanfattande bedömning

Det gällande beslutet från 2008-12-19 ersätts av ett nytt beslut som innebär ett mer ändamålsenligt skydd för de värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter som ska bevaras och vårdas i naturreservatet samt för de mer påverkade delar som behöver återställas för att reservatets värden ska bevaras och utvecklas. Genom tillägg till B-föreskrifterna för att möjliggöra nödvändig naturvårdande skötsel uppnås detta. B-föreskrifterna möjliggör också skötselåtgärder nödvändiga för att underlätta för allmänhetens friluftsliv vilket går i linje med syftet med områdesskyddet.

Det nya beslutet innebär också bättre förutsättningar för säker jakt och minskade hinder för viktig infrastruktur och näringsverksamhet genom lättnader i enskilda föreskrifter som inte motverkar syftet med skyddet och därför sammantaget gör att reservatets föreskrifter inte går längre än vad som krävs för att uppnå dess syfte.

Länsstyrelsen bedömer av dessa anledningar att synnerliga skäl föreligger och att det finns stöd för att upphäva det gällande reservatsbeslutet med tillhörande skötselplan som fattades enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).

Enligt 7 kap. 7§ fjärde stycket miljöbalken får beslut om upphävande av gällande beslut meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. I detta fall upphävs det gällande reservatet för att bilda ett utökat och/eller förstärkt skydd. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att detta nya beslut inte innebär något väsentligt intrång i områdets naturvärden och finner därav att det inte finns skäl att ställa krav på kompensation.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Skyddet av områdets barrskogar har hög prioritet inom Länsstyrelsens uppdrag att skydda värdefull natur och bevarandet av naturreservatet

Stenmyran ligger i linje med nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

- Naturreservatet har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk. De höga naturvärdena på beståndsnivå gör området högt prioriterat för skydd⁴.
- Naturreservatet ligger inom ett nätverk för barrskog⁵ samt värdetrakt för limniska miljöer. Förutsättningarna är därmed bra för att långsiktigt bevara och utveckla områdets utpekade värden och för att bevara, stärka och utveckla en grön infrastruktur på landskapsnivå (GI)⁶. En grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer och naturområden för bevarande av biologisk mångfald i hela landskapet.
- I naturreservatet förekommer naturliga successioner efter brand och det finns också goda förutsättningar att bevara lövvärden⁷.
- Forstjärnbäcken med biflöden, som rinner genom naturreservatet, mynnar i Öreälven som är klassad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag enligt kriterier som definierats av Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket⁸.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Bevarandet av biologisk mångfald och arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen är en hörnsten i det nationella miljöarbetet och naturreservat är en av de skyddsformer som utgör basen i det formella skyddet av värdefulla naturområden och biologisk mångfald.

I beslutet från 2008 omfattar Starrmyrans naturreservat 45 hektar, varav 38 hektar produktiv skog. Med detta beslut om Stenmyrans naturreservat utökas arealen med 44 hektar, varav 40 hektar är skog (34 hektar är produktiv skog) som bidrar till de nationella etappmålen om skydd av skogsmark. I utökningen ingår också 4 hektar våtmarker och vattendrag med deras arter, strukturer och processer. Utökningen av naturreservatet stärker i första hand möjligheterna att nå miljömålet *Levande skogar* men även miljömålen *Myllrande våtmarker*, *Levande sjöar och vattendrag* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

⁴ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2018. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Rapport 6762.

⁵ Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skogsvårdsstyrelsen Västerbotten. 2005. *Strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län. Inkl. Tillägg 2019-12-19 (dnr 511-2259-2018)*.

⁶ Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

⁷ Länsstyrelsen Västerbotten. 2014. *Strategi för bevarande och restaurering av lövnaturvärden i skyddade områden, Västerbottens län*. Meddelande 6:2014.

⁸ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag i Västerbottens län*.

Naturreseptet som helhet bidrar även till uppfyllandet av flera av de nationella friluftsmålen, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och i viss mån tillgängliggörs.

Vattenmiljöerna inom Stenmyrans naturreseptat ingår, som biflöden till Öreälven, sedan 2005 i *Natura 2000*, EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Öreälven är utpekade för bl.a. förekomsten av arterna bredkantad dykare, lax, stensimpa och utter samt naturtyperna mindre vattendrag och myrsjöar. Forstjärnbäcken (ID SE708518-167475 i Vatteninformationssystem Sverige, VISS) har idag god ekologisk status i enlighet med EU: vattendirektiv (2000/60/EG)⁹. Eftersom vattendragen i naturreseptatet delvis är påverkade av bl.a. dikningar i närliggande våtmarker ges möjligheten att genomföra restaureringsåtgärder och därmed bidra till gynnsam bevarandestatus för förekommande naturtyper och arter.

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Vattenreglering och vattenöverföring får enligt 4 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) inte utföras i Öreälven med tillhörande käll- och biflöden. Naturreseptatet ligger öster om Öreälvens utpekade riksintressen för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Nordmalings kommuns översiktsplan¹⁰ redovisar de berörda riksintressena. Öreälvens meandrande vattendrag pekas ut som ett område med jordbruksverksamhet och byar och där det ska erbjudas möjligheter till bl.a. vandring och naturupplevelser i tysta och orörda miljöer. Det är möjligt för den naturintresserade vandraren att göra en avstickare från Öreälvsleden till naturreseptatet.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att detta beslut om Stenmyrans naturreseptat, en utökning av naturreseptatet Starrmyran, är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en intresseavvägning där hänsyn ska tas till enskilda intressen. Utgångspunkten vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen är att

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

¹⁰ Nordmalings kommun. 2018. *Översiktsplan för Nordmalings kommun. Mål, strategier och vägledning för användning av mark och vatten*. Antagen 2018-09-06.

ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området. I avsnittet *Motiv till skyddets utformning* ges en fördjupad motivering till detta. Undantagen från föreskrifterna ska bl.a. underlätta jakt och rennäring.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning för ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en bedömning om konsekvensutredning göras för ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken. Dessa föreskrifter gäller rätten att färdas och vistas, och ordningen i övrigt i området och exemplifieras i förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45) som förbud mot åtgärder som annars hade varit tillåtna enligt allemansrätten.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Effekter på ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter naturreservatsbildningen, utökningen av Starrmyrans naturreservat från 2008, har på olika ekosystemtjänster från naturreservatet. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt.

Beslutet har störst positiv effekt på de stödjande ekosystemtjänsterna som är kopplade till artbevarande och biologisk mångfald, men även många andra ekosystemtjänster påverkas positivt. Länsstyrelsen bedömer att bland annat följande ekosystemtjänster påverkas positivt av beslutet:

- *Försörjande ekosystemtjänster* som produktion av livsmedel från vilda djur och växter.
- *Reglerande ekosystemtjänster* som flödesreglering, biologisk kontroll av skadegörare och global klimatreglering (kolbindning) utförd av växter.
- *Kulturella ekosystemtjänster* som tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv, tillhandahållande av områden för forskning samt bevarande av naturen för framtida generationer.
- *Stödjande ekosystemtjänster* som ekologiska samspel, bevarande av biologisk mångfald inkl genpool, habitat och hotade arter, samt tillhandahållande av livsmiljöer för arter, t.ex. barnkammare, boplatser för djur och fåglar.

Beslutet har störst negativ effekt på försörjande ekosystemtjänster som är kopplade till skogsbruk. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av etappmålen för miljömålet Levande skogar.

Upplysningar

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

För anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12. kap 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (1998:904) om anmälan om samråd.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

Länsstyrelsen kan lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (Natura 2000) kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a - 29b §§ miljöbalken. Det gäller även åtgärder utanför området om det kan påverka miljön inne i Natura 2000-området.

Fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis samtliga orkidéer, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en forn lämning.

Det är förbjudet att använda blyhagel vid jakt på våtmarker och över grunda delar av öppet vatten enligt 14b § förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

Enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313) är det förbjudet att köra på barmark i terräng med motordrivna fordon. Vissa elcyklar, segways, elskotrar och liknande fordon räknas som motordrivna fordon enligt 2 § lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och är därmed förbjudna att framföras i terrängen på barmark.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 6. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Lena Lundevaller, handläggare naturreservat, som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Andreas Garpebring, förvaltare naturreservat, Hanna Johansson Jänkänpää, handläggare hydrologisk åter-

ställning av våtmarker, och Åsa Stenman, handläggare naturreservat, medverkat.

Helene Hellmark Knutsson
Landshövding

Lena Lundevaller
Handläggare naturreservat

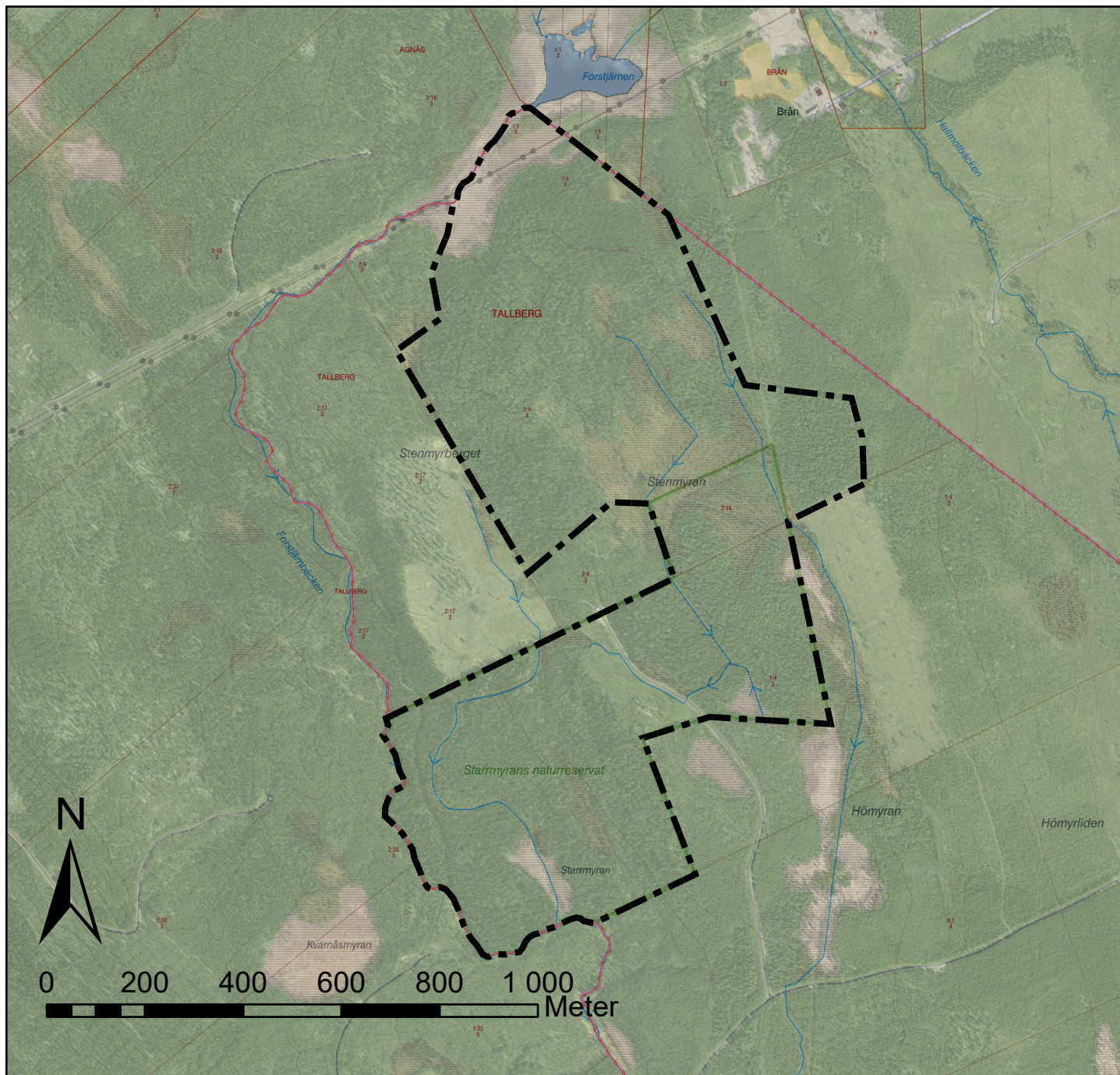
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Beslutscharta
2. Charta med preciserade skötselöreskrifter för naturvårdsbränning och bränningsefterliknande åtgärder
3. Charta med kraftledning och skoterled markerade
4. Kalkningsplan Forstjärnbäcken
5. Skötselplan inkl. bilagor
6. Överklagandehänvisning regeringen

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Naturresevat

Stenmyran

Nordmalings kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut med
diarienummer 511-1566-2021

 Naturresevat gräns

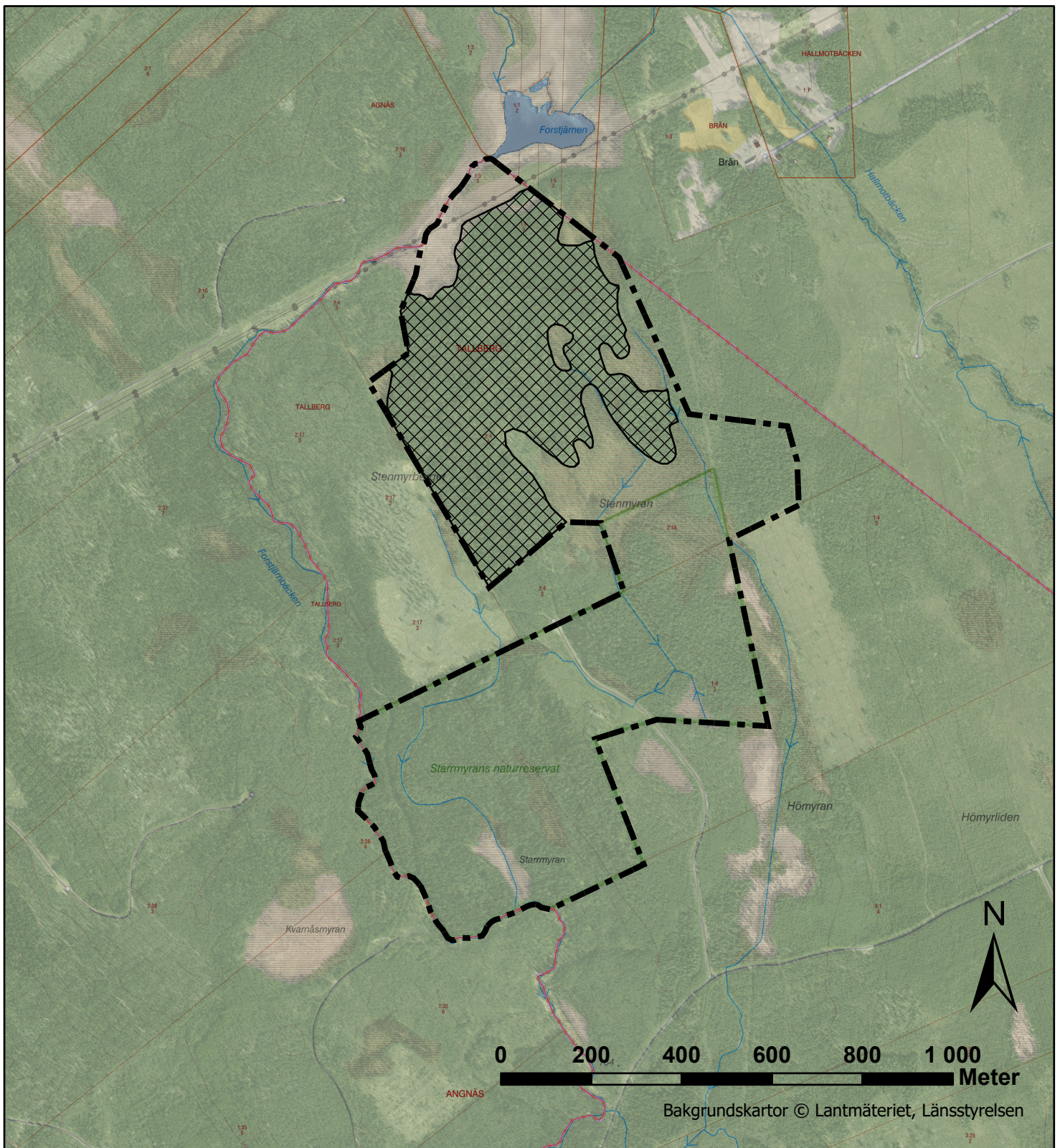
2023-08-24

Bakgrundskartor © Lantmäteriet, Länsstyrelsen

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2. Karta med skötselområde med naturvårdsbränning och brännings-
 efterliknande åtgärder markerat tillhörande beslutet för naturreservatet Stenmyran,
 Nordmalings kommun. Dnr 511-1566-2021.

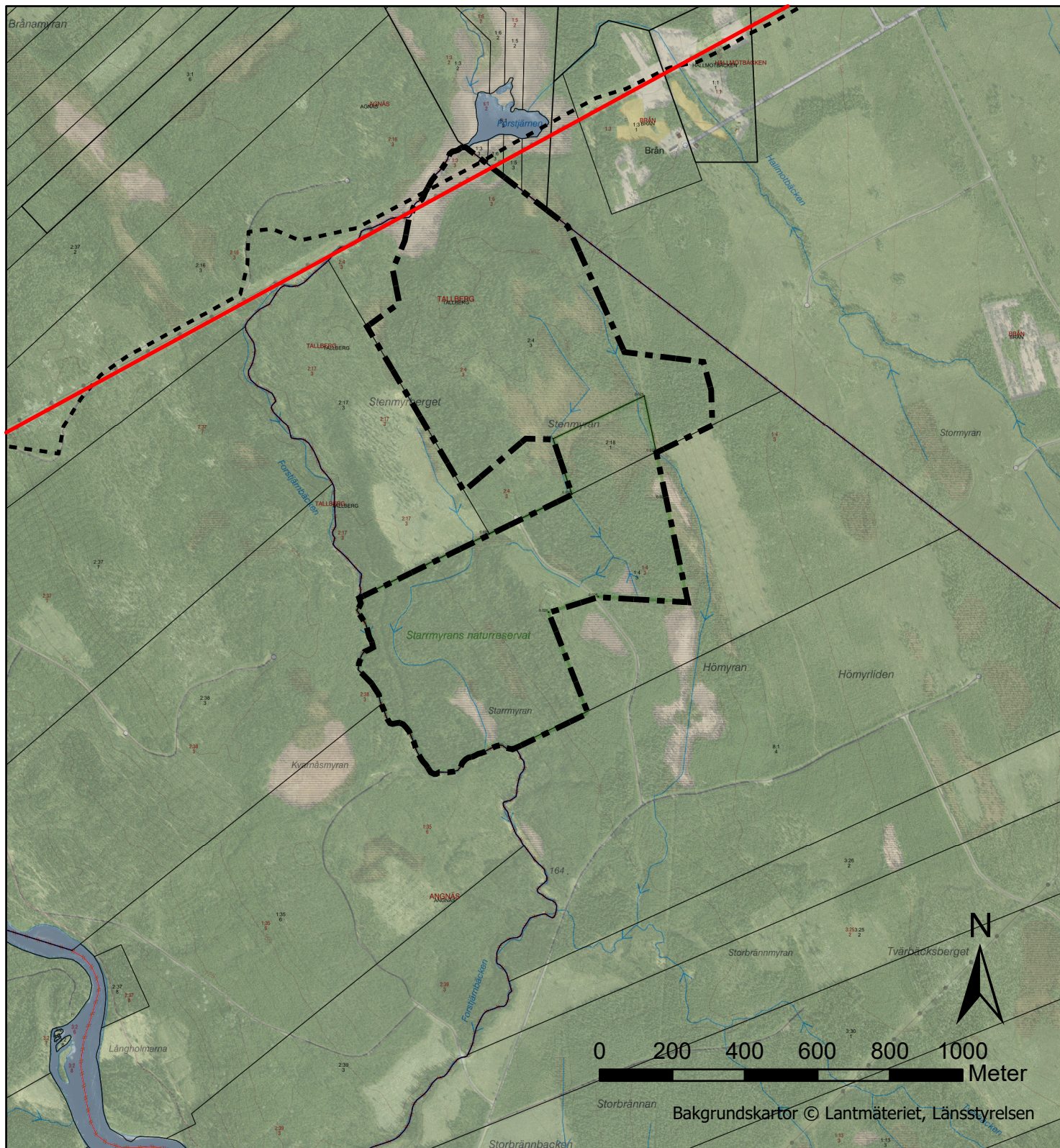
Barrskog med bränning och bränningsefterliknande åtgärder

Naturreservat gräns

Länsstyrelsen
 Västerbotten

Bilaga 3. Karta med kraftledning och skoterled tillhörande beslut för naturreservatet Stenmyran, Nordmalings kommun. Dnr 511-1566-2021.

- Kraftledning
- Skoterled
- Naturreservat gräns

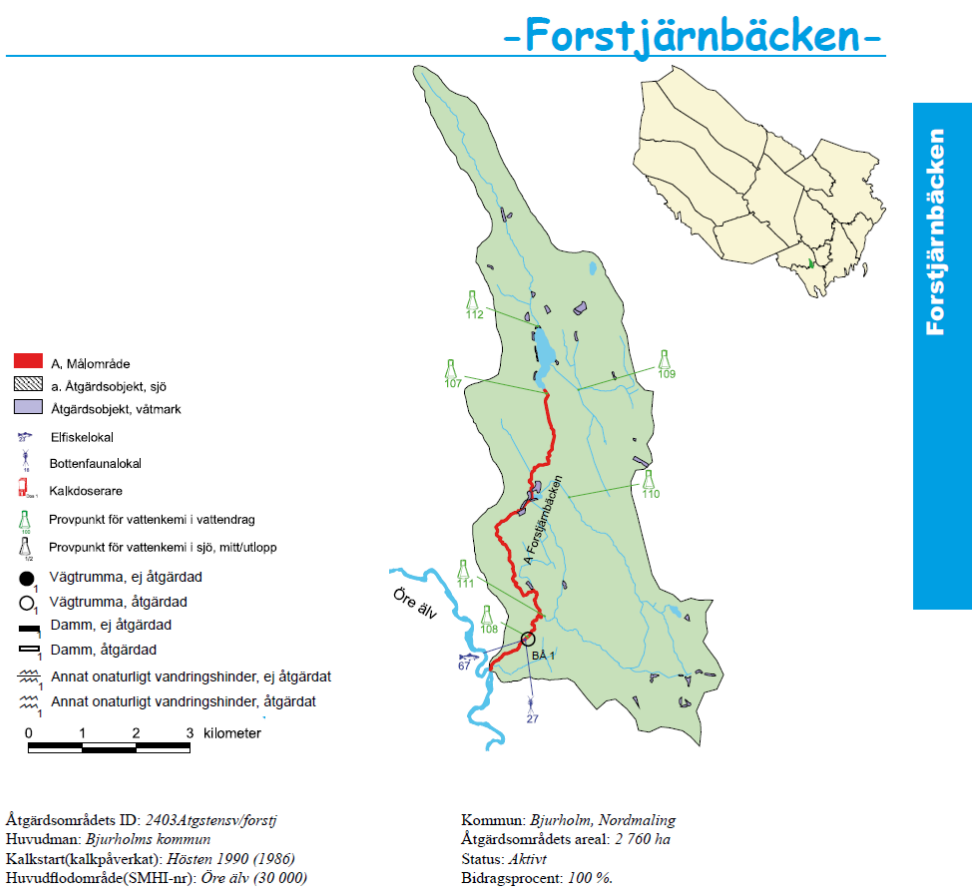
2023-08-24

Länsstyrelsen
Västerbotten

Kalkning Forstjärnbäcken

Kalkningsplan för Forstjärnbäcken enligt Länsstyrelsen Västerbotten.
2020. *Förurning och kalkning av sjöar och vattendrag i Västerbottens län.* Åtgärdsplan 2019 - 2023. Nationella kalkdatabasen
www.kalkdatabasen.se

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 5 till beslut

Skötselplan

Datum

2023-08-24

1 (22)

Ärendebeteckning

511-1566-2021

Dossier

2402202

Skötselplan för Stenmyrans naturreservat i Nordmalings kommun

Foto: Julia Petterson.

1. Syfte med säkerställande och skötsel

1.1. Syfte

Syftet med Stenmyrans naturreservat är att bevara och vårda värdefulla naturmiljöer i form av brandpräglade och lövrika barrnaturskogar, hänglavsrika gransumpskogar och andra ingående naturmiljöer. Områdets helhetsvärden med för barrskogar och våtmarker naturliga processer, ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Vidare är syftet även att skydda, vårda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda brandgynnade arter samt att restaurera hydrologiskt påverkade våtmarker, sumpskogar och vattendrag. De arter och naturtyper som angivits för Natura 2000-området Öreälven ska skyddas och återställas så att gynnsam bevarandestatus kan bibehållas eller uppnås.

Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer ska naturreservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

1.2. Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att delar av området utvecklas fritt genom naturliga processer, som exempelvis vattenfluktuationer, stormfällning, ras och skred samt svampars och insekters nedbrytning av ved. För de delar av naturreservatet som är präglad av naturliga störningar som brand eller är påverkat av skogsbruk, dikning eller främmande arter samt för att gynna biologisk mångfald och ekologiska funktioner så ska syftet även kunna nås genom att:

- naturvårdsbränna och genomföra brandefterliknande åtgärder i de delar av skogsmarkerna som är präglade av brand,
- skapa en mer varierad beståndsstruktur och främja lövandelen,
- utöka livsmiljöer och öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter,
- återställa struktur och hydrologi i vattendrag, våtmarker och skogar,
- ta bort för området främmande arter.

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

2. Fakta om naturreservatet

2.1. Administrativa uppgifter

Administrativa uppgifter om naturreservatet. Arealerna anges enligt nationella marktäckedata (NMD).

Namn	Stenmyran
Dossiernummer	2402202
NVR-id	2014422
Natura 2000, områdeskod	Del av Öreälven, SE0810434
Kommun	Nordmaling
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Cirka 13 km SO Bjurholms tätort
Mittkoordinat	7084773, 714744 (SWEREF 99TM)
Naturgeografisk region	29a, kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken
Gräns	Se beslutskarta, bilaga 1
Markägare	Enskilda markägare och Naturvårdsverket
Fastigheter	Tallberg 1:4, 2:4 och 2:18
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten
Totalareal	89 hektar, varav 44 hektar utökad areal
Areal skogsmark	83 hektar
- Varav areal produktiv skog	72 hektar
Areal våtmark	5 hektar
Areal övrig öppen mark	1 hektar
Areal vatten	0,1 hektar

Tabell med administrativ information om naturreservatet.

2.2. Naturtyper och arter enligt Natura 2000

Vattendragen i Stenmyrans naturreservat är en del av Natura 2000-området Öreälven (SE0810434)¹.

Regeringen föreslog 1998 till EU-kommissionen att Öreälven, skulle ingå i det Europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000. Natura 2000 är en överenskommelse mellan EU-länderna, som pekar ut

¹ Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Bevarandeplan för Natura 2000-området Öreälven*. Dnr 512-10716-2018. Fastställt 2019-06-09.

vissa naturtyper som särskilt viktiga att skydda och bevara. Området är sedan 2005 ett SCI-område (*Site of Community Importance*) med utpekade naturtyper enligt habitatdirektivet. Sedan 2011 är det ett SAC-område (*Special Area of Conservation*).

Syftet med Natura 2000-områdena är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har en gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU. Natura 2000-området Öreälven har fyra utpekade naturtyper varav naturtypen mindre vattendrag med flytbladsvegetation och/eller akvatiska mossor (3260) finns i naturreservatet.

Enligt Naturvårdsverkets nationella naturtypskartering (NNK) är naturreservatets skogsnaturtyper taiga (9010) samt stora områden med blöta – fuktiga sumpskogar (9006). Starmyran m.fl. mindre myrar är öppna mossar och kärr (7140) medan Stenmyran främst är skogbevuxen myr (91D0). Forstjärnbäcken mindre vattendrag (3206), övriga är rätade och rensade vattendrag samt diken (109).

Naturtyp enligt NNK	Natura 2000-kod	Areal (ha)
Mindre vattendrag	3200	1
Taiga	9010	44
Taiga - sumpskog	9006	19
Öppna mossar och kärr	7140	3
Skogbevuxen myr	91D0	9
Icke natura-skog, ungskog, genomhuggen skog	9900, 9903, 9925	12
Öppen, icke-naturanaturtyp, bl.a. kraftledningsgata, väg	6960	1

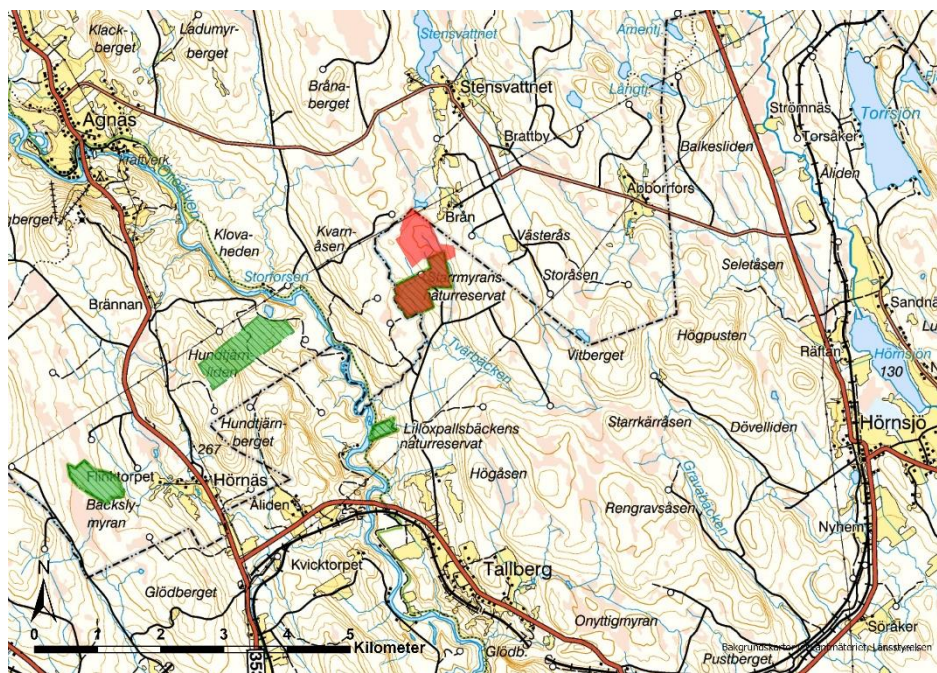
Tabell med naturreservatets Natura 2000-naturtyper enligt Natura naturtypskartan (NNK). Kartering enligt Naturvårdsverket.

Utpekade arter för Öreälvens vattensystem är utter, lax, stensimpa och bredkantad dykare. I Forstjärnbäcken har lax och stensimpa noterats. Inom naturreservatet som helhet har följande Natura 2000-arter noterats: järpe (A104), tjäder (A108), gråspett (A234), spillkråka (A236) och tretåig hackspett (A241).

För åtgärder och verksamheter som direkt eller indirekt kan komma att påverka Natura 2000-naturtyper och -arter krävs tillstånd enligt miljöbalken. Det gäller även åtgärder som vidtas utanför Natura 2000-området.

3. Beskrivning av naturreservatet

Stenmyrans naturreservat ligger i Öreälvens dalgång i norra delen av Nordmalings kommun. Forstjärnbäcken, ett biflöde till Öreälven som utgör kommungräns mellan Nordmalings och Bjurholms kommuner, är även reservatets gräns i nordväst och sydväst. Större delen av naturreservatet består av äldre gran- och barrblandskogar. Överlag har reservatet en låg påverkasgrad vilket är ovanligt för ett så kustnära område.

Naturreservatet Stenmyran (rödmarkerat) ligger cirka 4,5 km norr om Tallberg. Den södra delen av naturreservatet som beslutades 2008 är streckad. På kartan syns också några närliggande naturreservat (grön markering).

3.1. Geologi

Terrängen i naturreservatet är flack med några små höjdryggar. Berggrunden består av några metamorfoserade (omvandlade) sedimentära bergarter: metagråvacka, glimmerskiffer och paragnejs. På några block syns den vackra ådergnejsen. De är alla karaktäristiska bergarter för länets kustområde.

Naturreservatet ligger cirka 160 – 205 m.ö.h. och därmed strax under högsta kustlinjen, HK. Det syns tydligt på kalottberget Vitberget öster om naturreservatet. Det innebär att hela reservatet varit utsatt för svallningsprocesser. Jordarterna består därför huvudsakligen av svallad morän och torv. Längs Forstjärnbäcken är moränen överlagrad av leriga - siltiga sediment. I det sydvästra hörnet uppträder också ett område med isälvssediment.

3.2. Skog

Skogarna utgörs av naturskogsartade barrblandskogar. Tall dominerar på moränbackarnas övre delar och i svackorna granen. Betydande delar, särskilt i södra delen av naturreservatet består av sumpskogar. Delar av sumpskogarna är starkt dikespåverkade.

Till vänster: Spindelblomster. Mitten: Kolad stubbe. Till höger: Lunglav. Foto: Lena Lundevaller (t.v. och t.h.) och Andreas Garpebring (mitten).

I de sumpiga, flacka delarna av naturreservatet återfinns mycket hänglavsrika och senvuxna granskogar i sent successionsstadium. Det är gott om 200 år gamla träd. En borrad gran i naturreservatets sydvästra del uppvisade en ålder på 300 år. I de gamla sumpskogarna växer bl.a. kärrkammossa och källpraktmossa och där påträffas också allmänt de bägge rödlistade arterna gammelgransskål och violettgrå tagellav. De självgallrande, fuktiga sumpskogarna är också viktiga livsmiljöer för bl.a. brunpudrad nållav och stjärntagging. I anslutning till diken och de rensade vattendragen är sumpskogarna mer lövrika.

Granskogarna på Stenmyrberget har ett markskikt av blåbär och enstaka lågörter och gräs. Mer örtrika fläckar finns i anslutning till utströmningsområden. Det finns allmänt till rikligt med stående och liggande döda granar i olika dimensioner och nedbrytningsstadier, med vedsvampar som doftskinn, granticka, rynkskinn och ullticka. De talldominerade skogarna har påfallande mycket hänglav på både grenar och stammar. Den äldre generationens träd på 160 – 180 år är beståndsbildade. På de äldsta tallarna växer den oansenliga lilla knappnåslaven liten spiklav.

I naturreservatet förekommer naturliga successioner efter brand. Det är länge sedan skogen brann och branden gick fram mycket ojämnt i landskapet. På slutningarna finns enstaka tallar och vårtbjörkar med brandljud och brandstubbar med bl.a. vedskivlav och partier med grova gamla

björkar. Branden bedöms ligga åtminstone 150 – 200 år tillbaka i tiden. De sumpiga, flacka delarna, verkar helt undgått branden.

Inslaget av löv är relativt stort i södra delen av naturreservatet för att sedan minska norrut. Fläckvis står i hela naturreservatet grova, äldre aspar och vårtbjörkar liksom enstaka gammelsälgar. På sälgarna växer ofta rikligt med lunglav. Delar av skogarna har gallrats vilket påverkat skiktningen och i naturreservatets kanter finns några mindre områden med yngre skogar med stort lövuppslag. Utmed skogsbilvägen finns ett hygge som planterades med tall i början av 1990-talet. Hygget ligger inom den del av reservatet som blev naturreservat 2008. Området har därefter röjts från gran och tall och har ett kraftigt lövuppslag av främst björk.

Skogsfåglar som järpe och tjäder förekommer regelbundet i naturreservatet, liksom flera arter av hackspettar, bl.a. gråspett, spillkråka och tre-tåig hackspett.

3.3. Våtmarker

Naturreservatets myrar består av fattiga kärr, till stora delar be vuxna med små tallar och låga ris som ljung, kråkbär, skvattram och dvärgbjörk. De flesta av myrarna är i varierad grad dikespåverkade med uppslag av björk och tall i dikeskanterna.

Myr med tallar. Foto:
Emil Larsson, mars
2020.

Starrmyran, i naturreservatets sydvästra del, är ett litet, öppet starrkärr. Centralt i naturreservatet ligger större delen av Stenmyran. En tallklädd rismyr med fattiga tuvullsrrika partier och gråa, kläna till medelgrova torrakor. I kanten av naturreservatet ingår också mindre delar av Hömyran och våtmarkerna kring Forstjärnbäcken. Hömyran är ett blåtåtelkärr, som liksom Stenmyran, har mosselika tallklädda partier. Våtmarken kring Forstjärnbäcken i norra delen av naturreservatet består

delvis av gungflyn med en blandning av vattenväxter och vitmossa. Naturreservatets mosaik av våtmarker, bäckar och skogar är värdefull för många insekter bl.a. svavelgul höfjäril.

Flera av naturreservatets våtmarker är starkt dikespåverkade, t.ex. Starrmyran och Stenmyran. Över Starrmyran går ett dike med betydande uppslag av ungbjörk. För att förbättra vattenkvalitén i Forstjärnbäcken kalkas sedan lång tid tillbaka några av våtmarkerna kring bäcken, inklusive Starrmyran.

3.4. Vattendrag

Några biflöden till Forstjärnbäcken har sina källflöden i naturreservatet. Forstjärnbäcken är kommungräns mellan Bjurholm och Nordmalings kommuner. Den utgör också delar av naturreservatets nordvästra och sydvästra gräns innan den fortsätter sitt lopp utanför reservatet för att slutligen mynna i Öreälven.

De små vattendragen i naturreservatet är delvis rätade och påverkade av diken på våtmarkerna. Bäckarnas naturliga flöden är också påverkade av att stenar och annat material tagits bort. Vallar med upplagt material hindrar naturliga översvämningar av kringliggande marker vid högvatten.

Forstjärnbäcken har ett mer naturligt, till stor del meandrande, lopp förbi naturreservatet. Bäckens hade innan kalkning påbörjades under 1980-talet uppmätt pH på 4,80 och mycket svag föryngring av öring. Kalkningen anses haft önskad effekt med återkolonisation av känsliga bottenfaunaarter och tillgången på bl.a. lax och öring har avsevärt förbättrats².

3.5. Arter

Ett flertal missgynnade eller hotade arter knutna till naturskogsmiljöer har noterats inom Stenmyrans naturreservat, bilaga 1. Skogarna är hänglavsrika med gott om skägglavar (*Usnea spp.*), tagellavar (*Bryoria spp.*) och garnlav (NT). I reservatet finns gott om arter som växer på död eller döende ved bl.a. blanksvart spiklav (NT), kolflarnlav (NT), vedtrappmossa (NT), kötticka (NT) och rynkskinn (VU). Arter som är beroende av gamla grova aspar och sälgar är bl.a. lunglav (NT), småflikig brosklav (NT), stiftgelélav (NT) och njurlavarna bårdlav, luddlav och stuplav. Den lilla orkidén spindelblomster har flera växtplatser i naturreservatet.

² Länsstyrelsen Västerbotten. 2020. *Försurning och kalkning av sjöar och vattendrag i Västerbottens län. Åtgärdsplan 2019 - 2023*. Rapport.

3.6. Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Det finns i reservatet några kulturspår från äldre tiders nyttjande av marken. Här och var finns gamla dimensionsavverkningsstubbar från sent 1800- och tidigt 1900-tal. Gamla stigar³ och namnen på våtmarkerna Hömyran och Starrmyran, vittnar om deras betydelse för våtmarksslätter. Området har också i äldre tider nyttjats för kreatursbete⁴.

Det finns inga registrerade fornlämningar⁵.

3.7. Friluftsliv

Naturreseptatet Stenmyran kan besökas utifrån sina naturgivna förutsättningar. Området besöks främst för skogspromenader, naturstudier, svamp- och bärplockning. I naturreseptatet finns goda chanser att se och höra flera av barrskogens fåglar som grönsiska, kungsfågel, mindre korsnäbb, tofsmes, svartmes och kanske en förbiflygande korp. Den tretåiga hackspettens sökande efter mat syns som ringar på granarna i gransumpskogen. En lupp och närbild med reservatets gamla granar krävs för att få syn på den lilla kaffebönsliknande skålsvampen gammelgransskål.

Från Tallberg går en skogsbilväg som slutar med en vändplan i naturreseptatet där det går att parkera. Beroende på årstid och väderförhållanden kan vägen tidvis vara stängd för biltrafik eller svårframkomlig. Genom norra delen av naturreseptatet passerar skoterleden mellan Agnäs och Brännland. Från Öreälvsleden är det drygt två kilometer att vandra eller åka skidor längs en bitvis brant sluttande skogsväg som går nästan ända fram till naturreseptatet.

3.8. Renskötsel

Naturreseptatet ligger inom Vapstens och Vilhelmina norra samebyars förvinter- och vinterbetesland, som nyttjas från senhösten till våren.

Tjockt snötäcke och hård skare gör att det är nödvändigt att i vinterbeteslandet ha tillgång till hänglavsbytte.

Båda samebyarna är fjällsamebyar. Inga riksintressen för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken eller andra strategiska platser och betesområden enligt Sametingets kartor⁶ berörs.

Cirka 1 km öster om naturreseptatet har Vapstens sameby ett kärnområde för renskötseln. Det är ett trivselland där renarna vistas under en

³ Rikets allmänna kartverk. 1963. Ekonomisk karta över Sverige 20J Vännäs 6f Höglågdal, 7eAgnäs, 7f Brattby. Flygfotografering verkställd 1954.

⁴ Lantmäteristyrelsen. Laga skifte Tallbergs by uti Nordmalings Socken af Westerbottens Län. Karta upprättad 1860 – 1862.

⁵ Riksantikvarieämbetets databas Fornsök.

⁶ Sametinget. IRENNMARK. Rennäringens markanvändningsdata. www.sametinget.se.

längre tid för att beta och vila. Genom trivsellandet går en flyttled. Andra områden än de som redovisas på Sametingets kartor kan få ökad betydelse på grund av bl.a. väder, betestillgång samt störningar från t.ex. motortrafik. Samhällen, utbyggda älvar, vägar, skogsbruk, turism m.m. i samebyns vinterbetesområde gör att renarna behöver mycket tillsyn i vinterbeteslandet.

4. Skötselområden för naturvärden

Reservatet är indelat i fem skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (bilaga 2). För varje skötselområde redovisas bevarandemål och skötselåtgärder. På sikt har reservatets skogar och våtmarker möjlighet att utveckla ännu högre naturvärden. För beskrivning av skötselområdenas naturtyper och arter se kapitel 3.

4.1. Främmande arter

För området främmande arter kan på ett negativt sätt påverka förekomsten och spridningen av den naturliga floran och faunan.

Bevarandemål

- För samtliga skötselområden gäller att främmande arter som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden inte ska förekomma.

Skötselåtgärder

Främmande arter ska kunna tas bort om behov uppstår, t.ex. om lupiner eller främmande trädslag sprider sig innanför naturreservatsgränsen.

4.2. Skötselområde 1: Barrskog med fri utveckling med möjlighet till lövgynnande åtgärder

Areal: 29 hektar.

Skötselområdet består av barrnaturskog. I skötselområdet förekommer flera rödlistade och hotade arter som är beroende av naturskogarnas strukturer och lokalklimat och därför har mycket små möjligheter att överleva i ett brukat skogslandskap. Sumpskogar ingår till stor del i skötselområde 4.

Naturtyperna kan påverkas negativt av frånvaro av naturlig dynamik och fragmentering. Brist på motsvarande livsmiljöer i närheten kan orsaka försvårad spridning av arter som är beroende av strukturer som finns under några få stadier av skogens utveckling. Exempelvis är naturreservatets goda förekomst av död ved från både barr- och lövträd i olika

nedbrytningsstadier viktig för förekomsten av olika vedsvampar och lavar. Flera av reservatets mossor, lavar och kärlväxter är känsliga för förändringar i hydrologi och lokal klimat, t.ex. brunpudrad nållav.

Bevarandemål

- Skötselområdet består av naturskog med enbart inhemska trädslag.
- Skötselområdet ska innehålla allmänt till rikligt med naturskogsstrukturer såsom luckighet, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skötselområdet ska normalt innehålla en hög andel gamla träd, döda och döende både liggande och stående barr- och lövträd som erbjuder typiska vedlevande arter gynnsamma livsbetingelser.
- Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Skötselområdet ska huvudsakligen få utvecklas fritt genom intern dynamik. Det ska finnas möjlighet att genomföra punktvisa naturvärdeshöjande skötselinsatser kring äldre lövträd i skötselområdet. Det kan handla om att röja/fälla enstaka klena yngre granar som riskerar att växa in i kronorna på gamla lövträd samt att ringbarka enstaka granar som växer intill äldre lövträd.

Det ska vara möjligt att avverka träd och buskar för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområde 4. Sumpskogar i skötselområde 4 kan på sikt komma att föras till skötselområdet.

4.3. Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog med bränning eller bränningsefterliknande åtgärder samt möjlighet till lövgynnande åtgärder

Area: 29 hektar.

Skötselområdets skogar utgörs av brandpräglade barrblandskogar som hyser naturvärden kopplade till brandhistorik. I ett landskapsperspektiv har denna störning med efterföljande värdefulla skogliga successionsfaser upphört eller är till stora delar satt ur spel. Det är mellan 120 – 150 år sedan senaste branden i naturreservatets skogar. Stubbar från gallring

på 1960/1970-talet förekommer liksom övermossade stubbar från äldre plockhuggning.

De naturgivna förutsättningarna är goda för att på ett säkert sätt kunna genomföra naturvårdsbränning. Stenmyran ligger i ett område med flera värdefulla lövrika barrnaturskogar. Skötselområdet kan, tillsammans med skötselområde 3, bidra till att naturreservatet på sikt utvecklar högre lövnaturvärden.

Bevarandemål

- Skötselområdet består av brandpräglad talldominerad barrskog.
- Skötselområdet ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom brand, trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Normalt ska beståndet hysa betydande mängder död ved.
- Skogens struktur och sammansättning ska vara påverkad av brand eller motsvarande störning. I perioder efter en störning kan områden vara öppna och luckiga med nya spirande trädgenerationer. I senare stadier kan skogen vara mer sluten. Vissa mindre delar av skogen är naturligt fuktiga eller blöta och kommer därför att brinna väldigt ytligt eller inte alls, vilket är en del av dynamiken i ett brandpräglat landskap.
- Typiska arter för naturtyperna ska förekomma.

Skötselåtgärder

För bevarande och utveckling av skötselområdets brandberoende och brandgynnade värden ska naturvårdsbränning och/eller brandefterliknande åtgärder genomföras.

Bränning

Skötseln ska vara naturvårdsbränning där det är tekniskt möjligt. Skötselområdet kan delas upp och brännas i mindre delar om det bedöms lämpligt. Exakt avgränsning för de enskilda naturvårdsbränningarna tas fram i samband med den brandplan som görs inför varje enskild bränning.

Brandefterliknande åtgärder

Om bränning inte är möjlig att genomföra ska olika brandefterliknande åtgärder kunna tillämpas, t ex ringbarkning, luckhuggning eller markstörning.

Stängsling

Om den förnygring som kommer efter en bränning bedöms ha dåliga förutsättningar att utvecklas på grund av intensivt bete ska möjligheten att bygga tillfälliga hägn övervägas och kunna utnyttjas.

Punktvisa lövgynnande åtgärder

För att ge förutsättningar för lövträdsberoende arter att fortleva i området ska punktvisa lövgynnande åtgärder övervägas och kunna nyttjas. En lämplig åtgärd är att skapa brunnar kring lövträd genom ringbarkning och röjning av gran.

Det ska vara möjligt att avverka träd och buskar för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområde 4.

4.4. Skötselområde 3: Lövskog och lövrik barrblandskog med lövgynnande skötsel

Areal: 2 hektar.

Området intill vägen avverkades och planterades med tall i början på 1990-talet. Vid naturreservatsbildningen 2008 fanns på hygget ett rikt uppslag av löv, främst björk. Lövgynnande åtgärder har genomförts i enlighet med skötselplanen från 2008, bl.a. har barrträd avverkats. Skötselområdet kan därmed, tillsammans med skötselområde 2, bidra till att naturreservatet på sikt utvecklar högre lövnaturvärden.

Naturreservatet ligger i en trakt med flera värdefulla lövrika naturskogar⁷.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska utgöras av en lövskog och lövrik barrblandskog med livsmiljöer för arter knutna till lövträd.
- Skötselområdet ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, brand, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan på lång sikt dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Initialt ska området ha hög andel lövträd vilket ger goda möjligheter för lövträdsberoende arter att fortleva i området. Andelen gran och grova träd kan öka i senare successions-

⁷ Länsstyrelsen Västerbotten. *Strategi för bevarande och restaurering av lövnaturvärden i skyddade områden, Västerbottens län*. Meddelande 6:2014.

faser vilket bland annat gynnar arter som är knutna till grov gran och asp samt grov död ved.

- Skötselområdet ska innehålla allmänt till rikligt med naturskogsstrukturer såsom gamla träd, döda och döende träd, luckighet, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skötselområdet ska normalt innehålla betydande mängder död ved som erbjuder typiska vedlevande arter gynnsamma livsbetingelser.
- Typiska arter knutna till lövmiljöer ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Den ska vara möjligt att en tid i skötselområdet låsa successionen i lövskogsfasen och därmed fördröja utvecklingen mot barrbestånd.

Prioriterat är att fortsätta ta bort barrträd som etablerar sig i området. Skötseln ska initialt vara att genom återkommande röjning av uppväxande barrträd samt avdödning av barrträd skapa en varierad åldersstruktur och död ved samt möjliggöra beståndsförnyring av lövträd. Enstaka lövträdstammar, av i första hand al, asp, rönn och sälg, kan friställas för att gynna diameterspridningen och en varierad art sammansättning. Död ved kan tillföras för att påskynda etableringen av vedlevande arter. Vid behov finns också möjlighet att stängsla kring lövuppslag för att motverka älgbeta.

Det ska vara möjligt att avverka träd och buskar för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområde 4.

4.5. Skötselområde 4: Våtmarker, vattendrag och sumpskogar med initial restaurering

Areal: 28 hektar.

Skötselområdet omfattar naturreservatets dikespåverkade våtmarker och sumpskogar. I skötselområdet ingår också vattendrag som är rätade och rensade. Våtmarkerna utgörs av glest tallbevuxna kärr och öppna fattiga kärr.

Naturreservatets våtmarker har inte inventerats eller naturvärdesklassats i länets våtmarksinventering⁸. På myrarna och i delar av sump-skogarna finns flera diken med bårder av björk, tall och gran. Cirka 4,5 km diken, främst i östra delen av naturreservatet, påverkar reservatets naturtyper.

⁸ Länsstyrelsen Västerbottens län. 1993. *Våtmarker i Västerbottens län*. Meddelande 1:1993.

Några av reservatets diken och rensade bäckar är markerade på kartan i bilaga 2.

Skötselområdets naturtyper kan skadas av förändringar i hydrologin, exempelvis dikning, samt ändrad hydrokemi, t.ex. spridning av kalk och gödningsämnen, eller avverkningar i närliggande fastmarksskogar. Skötselområdets livsmiljöer kan också påverkas av förändrad markstruktur, t.ex. genom terrängkörning och tramp. Ökad beskuggning från uppväxande ris och träd på våtmarkerna kan påverka de naturligt förekommande arternas förekomst och täthet.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska ha en i huvudsak intakt, naturlig hydrologi och hydrokemi. Diken som har en påtagligt avvattande effekt på områdets naturtyper bör ej förekomma inom skötselområdet.
- Skötselområdets våtmarker och sumpskogar ska ha de strukturer som hör till naturtyperna samt präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer, såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar. Dessa processer ska fortgå opåverkat av mänskliga ingrepp. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska inte tillkomma några avvattande diken.
- Vattenkvaliteten ska vara god med försumbar ytterligare påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Pågående kalkningsverksamhet ska inte påverka ytterligare delar av naturreservatets våtmarker och vattendrag.
- Sumpskogarna och de trädbevuxna våtmarkerna ska hysa träd i olika åldrar och dimensioner och en betydande andel ska utgöras av stående döda träd.
- Typiska arter för naturtyperna ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Arealen våtmarker och sumpskogar ska inte minska.

Skötselåtgärder

För att på långsikt möjliggöra en återetablering av för naturtyperna naturliga livsmiljöer med deras biologiska mångfald ska initialt reservatets diken åtgärdas. Skötselområdet ska genom åtgärderna få en mer naturlig hydrologi. Efter genomförda åtgärder ska våtmarkerna, vattendragen och sumpskogarna få utvecklas fritt.

Aktuella åtgärder kan exempelvis vara att stoppa vattenflödet med dämmen samt igenläggning av diken. Träd och buskar som kommit upp till följd av dikningar kan avverkas och tas bort. Det ska också vara möjligt att avverka träd för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområdet. Träd som kapas kan lämnas i naturreservatet eller forslas bort. Arbetena ska utföras så att risken för markskador, påverkan på områdets naturliga hydrologi, oljespill och liknande blir så liten som möjligt.

För att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområdet ska det vara möjligt att avverka träd och buskar inom övriga skötselområden. I berörda skötselområden kan träd som kapas lämnas i naturreservatet eller forslas bort.

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp och vid behov genomförs kompletterande åtgärder så att skötselområdets bevarandemål kan uppnås. Om restaureringsarbeten inte kan genomföras ska skälen till detta noteras för framtida uppföljning. Exempelvis kan områdets naturgivna förutsättningar samt dikenas betydelse för skogsmark utanför naturreservatet påverka möjligheterna att genomföra restaureringsåtgärder inom delar av naturreservatet. Efter genomförda restaureringsåtgärder ska skötselområdet präglas av den naturliga interna dynamiken.

Några av naturreservatets våtmarker kalkas, se skötselområde 5.

4.6. Skötselområde 5: Vattendrag med fri utveckling

Längd: cirka 1 km.

Skötselområdet omfattar reservatets vattendrag med naturliga flödesregimer. Forstjärnbäcken har ett meandrande lopp genom små våtmarker och sumpskogar. Forstjärnbäcken rinner ungefär 1 km längsmed naturreservatets gräns.

Naturreservatet ligger inom Öreälvens avrinningsområde, som ingår i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000 (SE810434). Bland de naturtyper som ska bevaras i Öreälven som helhet finns bl.a. mindre vattendrag med flytbladsvegetation och/eller akvatiska mossor (3260). Utpekade arter som ska bevaras inom Öreälvens vattensystem är bl.a. utter (1355), lax (1106), stensimpa (1163) och bredkantad dykare (1081). Både lax och stensimpa finns noterade i Forstjärnbäcken. I arbetet med EU:s vattendirektiv⁹ har Forstjärnbäcken (SE708518-167475) bedömts ha god ekologisk status¹⁰. I likhet med länets övriga

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

¹⁰ Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

sjöar och vattendrag finns viss påverkan av långväga luftföroreningar som kvicksilverföreningar och bromerade difenyletrar. Öreälven är klassad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag enligt kriterier som definierats av Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket¹¹.

Naturliga vattenståndsvariationer skapar värdefulla livsmiljöer för växter och djur. Skötselområdets naturtyper kan skadas av förändringar i hydrologin, t.ex. dikning samt ändrad hydrokemi, t.ex. spridning av kalk och gödningsämnen eller avverkningar i närliggande fastmarksskogar.

För att motverka försurningens effekter kalkas Forstjärnbäcken och i anslutning till denna berörs också några av naturreservatets våtmarker, bl.a. Starrmyran. Kalkningen sker i enlighet med regionala åtgärdsplaner^{12,13}, som tagits fram utifrån Havs- och vattenmyndighetens riktlinjer. Motivet för kalkningen av Forstjärnbäcken med myrar är att förbättra förutsättningarna för stationär öring och havsöring. Sedan kalkningen startade 1986 har det också gjorts åtgärder mot vandringshinder. Tillsammans har det medfört att flera känsliga bottenfaunaarter koloniserat och tillgången på öring avsevärt förbättrats.

Hela naturreservatet ligger inom det område där vattenreglering inte får utföras enligt 4 kapitlet 6 § miljöbalken.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska ha en intakt, naturlig hydrologi och vatten-kemi. Dynamiken ska vara naturlig och det ska finnas livsmiljöer för de naturligt förekommande arterna.
- Skötselområdets vattendrag inklusive stränder och strandvegetation ska präglas av naturliga processer med de strukturer och artsamhällen som hör till naturtyperna. Naturliga erosions- och ackumulationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.
- Vattenkvalitén ska vara god med försumbar ytterligare påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Pågående kalkningsverksamhet ska inte påverka ytterligare delar av naturreservatets våtmarker och vattendrag.

¹¹ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag i Västerbottens län.*

¹² Länsstyrelsen Västerbotten. 2020. *Försurning och kalkning av sjöar och vattendrag i Västerbottens län. Åtgärdsplan 2019 - 2023.*

¹³ Nationella kalkdatabasen, www.kalkdatabasen.se

- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Typiska arter för naturtyperna ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Skötselområdets vattendrag ska lämnas för fri utveckling där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört. Delar av skötselområde 4 kan på sikt komma att föras till skötselområdet.

Forstjärnbäcken och några av de intilliggande våtmarkerna kalkas förutsatt att regionala och nationella strategier bedömer att det är motiverat i ett landskapsperspektiv och med hänsyn till liknande åtgärder i närliggande områden. Kalkningen ingår inte i naturreservatets förvaltning och skötsel.

5. Skötsel för friluftslivet

5.1. Friluftslivets förutsättningar

Naturreservatet kan besökas utifrån sina naturgivna förutsättningar för aktiviteter som vandring, skidåkning, bär- och svamplockning, naturstudier med mera. En skogsbilväg ansluter till naturreservatet. Det är också möjligt för vandrare att från Öreälvleden följa en skogsbilväg cirka två kilometer nästan hela vägen fram till naturreservatet.

Skoterleden mellan Agnäs och Brännland passerar genom reservatets norra del och ingår inte i naturreservatets förvaltning, se kapitel 6.

Mål för friluftslivet

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att reservatets syfte att bevara naturtyper och arter uppnås.

Åtgärder för friluftslivet

Reservatets anordningar för friluftslivet finns markerade på kartan i bilaga 3. Skogsbilvägens vändplats fungerar som parkering och bör vid behov röjas från uppväxande buskar och träd.

Informationen om Stenmyrans naturreservat ska underlätta för besökare att uppleva området, förhöja upplevelsen av besöket samt informera om gällande regler. Minst en informationsskylt, utformad enligt Naturvårdsverkets anvisningar, ska sättas upp och underhållas i anslutning till vägen i naturreservatet. Kompletterande skyltning kan vid behov sättas upp där skoterleden passerar naturreservatet, där besökare från vandringsleden Öreälvleden kommer till naturreservatet samt vid genomförande av skötselåtgärder (t.ex. bränning). Information om Stenmyrans naturreservat på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

Om besökarflödena till och i naturreservatet orsakar störningar och påverkan på naturmiljöer och arter ska det vara möjligt att genomföra skadeförebyggande åtgärder. Exempel på åtgärder kan vara utökad information och kanalisering av besökare.

6. Övriga anläggningar

Skoterleden mellan byarna Agnäs och Brännland som passerar naturreservatet i kraftledningsgatan i norra delen av naturreservatet, bilaga 3. För ett långsiktigt bevarande av reservatets värdefulla våtmarksflora ska färd längs den markerade skoterleden i enlighet med reservatsföreskrifterna ske på snötäckt väl tjälad mark. Skoterleden sköts 2023 av Västanfjällets skoterklubb. Skoterleden får finnas kvar så länge den hålls i ett vårdat skick.

Eftersom skoterleden till största delen går utanför naturreservatet ingår den inte bland naturreservatets anläggningar. Träd och buskar som fallit eller som hotar att falla över leden får kapas. Kontakt ska tas med Länsstyrelsen innan eventuell ändrad lokalisering av skoterleden. För nya anläggningar t.ex. broar, rastplatser, skyltställ och informationstavlor krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt reservatsföreskrifterna.

7. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Befintliga jaktorn får finnas kvar så länge de nyttjas och underhålls. Befintliga siktgator får röjas.

En kraftledning går genom den norra delen av naturreservatet, över våtmarkerna kring Forstjärnen. Kraftledningen med tillhörande ledningsgata får enligt reservatets föreskrifter underhållas inom befintlig koncession och ledningsrätt. Vid planerat underhåll krävs för körning med terrängfordon på barmark Länsstyrelsens tillstånd enligt reservatets

föreskrifter. För att bevara våtmarkernas, bäckarnas och sumpskogarnas naturliga hydrologi och inte orsaka skada på värdefull flora bör vid allt underhåll så långt det är möjligt körning med terrängfordon på barmark undvikas inom naturreservatet. Ledningsgatan är tillgänglig med väg i nära anslutning till naturreservatet och våtmarken vid Forstjärnen.

Om jaktanläggningarna och kraftledningen inte längre nyttjas ska ägarna ta bort dem på egen bekostnad och efter samråd med Länsstyrelsen så långt det är möjligt återställa områdena till naturligt tillstånd.

En skogsväg passerar genom naturreservatets södra del. Vägen får skötas och underhållas och träd som fallit eller hotar att falla över vägen får tas bort. Inga avvattande diken får grävas så de påverkar skog, våtmarker och vattendrag i naturreservatet. Vid förändrat läge av väg som berör naturreservatet krävs Länsstyrelsens tillstånd enligt reservatsföreskrifterna.

Renskötsel får bedrivas i naturreservatet enligt gällande lagstiftning.

8. Samråd med rennäring

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörd sameby ska genomföras inför större skötselåtgärder i Stenmyrans naturreservat. Båda parter ska kunna ta initiativ till samråd.

9. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

10. Sammanställning av skötselåtgärder

Naturreservatets planerade skötselåtgärder är främst inriktade på att bevara det brandpräglade skogslandskapet samt värdefulla lövskogsmiljöer.

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Montering och underhåll av informationsskylt/ar	Se bilaga 3	1
Naturvårdsbränning, alt. bränningsefterliknande åtgärder	Skötselområde 2	2
Lövgynnande åtgärder	Skötselområde 1 och 3	1 - 2

Hydrologisk och fysiologisk återställning av dikade våtmarker, vattendrag och sumpskog	Skötselområde 4	1
Åtgärder för att förhindra spridning och etablering av främmande arter	Se kap. 4.1	Vid behov
Gränsmarkering	Se bilaga 1 i beslutet och kap. 9	1

Tabell med sammanfattning av planerade skötselåtgärder. Siffran anger prioritetsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser. 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

11. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av Stenmyrans naturreservat utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter. Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Förutom reservatsförvaltaren finns det andra aktörer som, med anledning av skoterleden, har anledning att följa upp anläggningar inom Stenmyrans naturreservat.

11.1. Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning samt fastställa behov av kompletterande skötselåtgärder. Särskilt bör effekterna av genomförda hydrologiska återställningar följas upp. Även bränning samt eventuella brandefterliknande och lövgynnande åtgärder bör följas upp.

11.2. Uppföljning av bevarandemål

Naturreservatets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden (bilaga 2) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur.

Bilagor

1. Artlista
2. Karta över skötselområden
3. Karta med förslag på lämplig plats för informationsskylt

Artlista

Denna lista redovisar några av de arter som noterats inom Stenmyrans naturreservat. Hotkategori presenteras enligt Artdatabankens rödlista 2020¹

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
Lavar		
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Violettgrå tagellav	NT
<i>Calicium denigratum</i>	Blanksvart spiklav	NT
<i>Calicium parvum</i>	Liten spiklav	
<i>Carbonicola anthracophila</i>	Kolflarnlav	NT
<i>Chaenotheca gracillima</i>	Brunpudrad nållav	NT
<i>Collema furfuraceum</i>	Stiftgelélav	NT
<i>Hertelidea botryosa</i>	Vedskivlav	NT
<i>Leptogium saturninum</i>	Skinnlav	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Nephroma bellum</i>	Stuplav	
<i>Nephroma parile</i>	Bårdlav	
<i>Nephroma resupinatum</i>	Luddlav	
<i>Ramalina sinensis</i>	Småflikig brosklav	NT
Mossor		
<i>Crossocalyx hellerianus</i>	Vedtrappmossa	NT
<i>Helodium blandowii</i>	Kärrkammosa	
<i>Lophozia ciliata</i>	Barkflikmossa	
<i>Lophozia guttulata</i>	Vedflikmossa	NT

¹ SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. CR=Critically endangered/Akut hotad, EN=Endangered/Starkt hotad, VU=Vulnerable/Sårbar, NT=Near threatened/Nära hotad.

Datum
2023-08-24Diarienummer
1566-2021

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
--------------------	--------------	-------------

Pseudobryum cinclidioides

Källpraktmossa

Svampar*Amyloporia sinuosa*

Timmerticka

Amyloporia xantha

Citronticka

NT

Asterodon ferruginosus

Stjärntagging

NT

Cystostereum murrayi

Doftskinn

NT

Dacryobolus karstenii

Anisskinn

Fuscoporia viticola

Vedticka

Inocutis rheades

Rävticka

Ischnoderma benzoinum

Sotticka

Leptoporus mollis

Kötticka

NT

Phellinus ferrugineofuscus

Ullticka

NT

Phellinus lundellii

Björkeldticka

Phlebia centrifuga

Rynkskinn

VU

Phellinus chrysoloma

Granticka

NT

Pseudographis pinicola

Gammelgransskål

NT

Kärlväxter*Cirsium heterophyllum*

Brudborste

Linnaea borealis

Linnea

Neottia cordata

Spindelblomster

Insekter*Aradus corticalis**Bombus cingulatus*

Tajgahumla

Colias palaeno

Svavelgul höfjäril

Cryptocephalus nitidulus

Juvelfallbagge

Melitaea athalia

Skogsnätfjäril

Peltis ferruginea

Vanlig flatbagge

Semanotus undatus

Vågbandad barkbock

Fiskar*Cottus gobio*

Stensimpa

Salmo salar

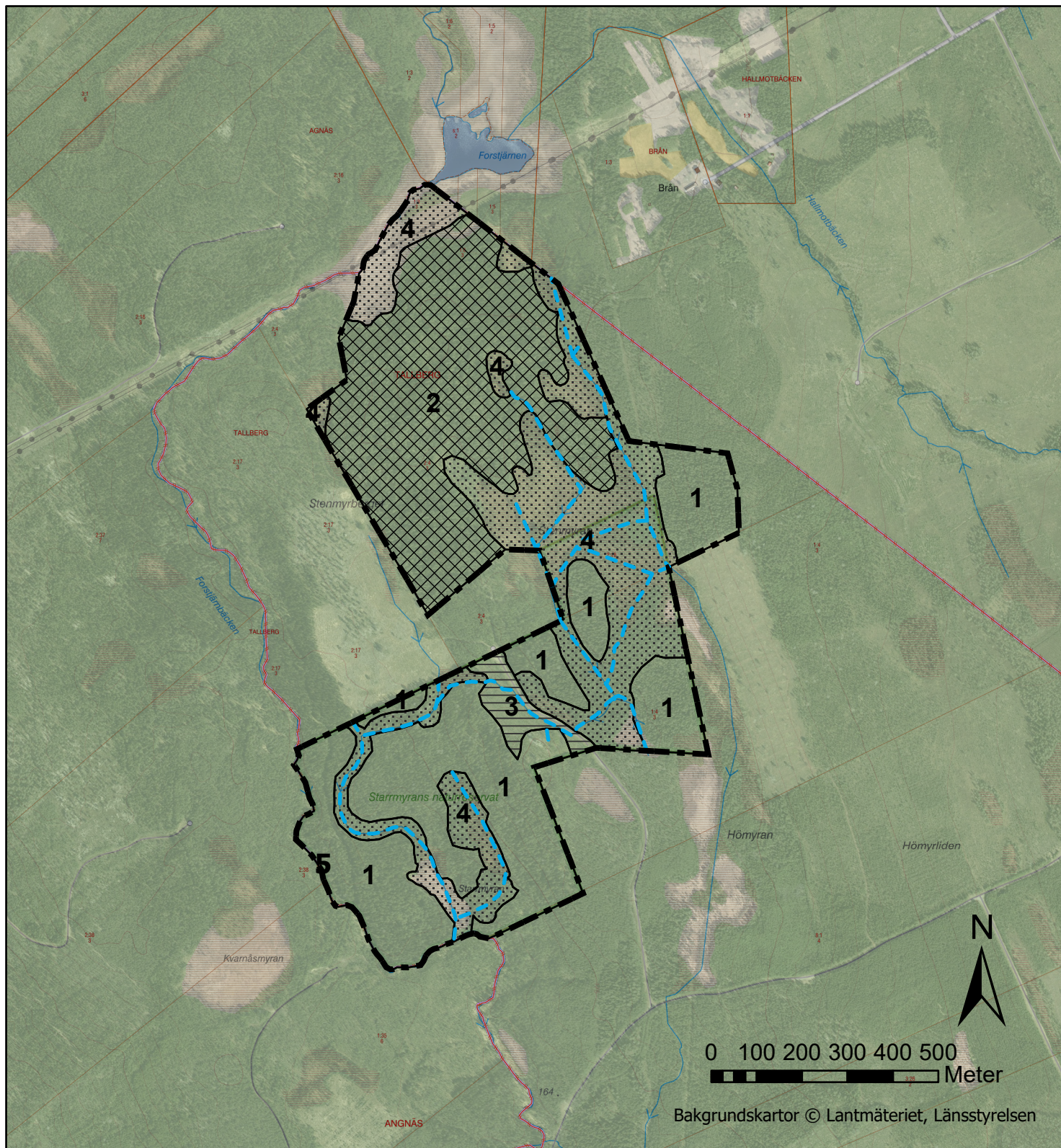
Lax

Salmo trutta

Öring

Datum
2023-08-24Diarienummer
1566-2021

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
Fåglar		
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT
<i>Emberiza rustica</i>	Videsparv	NT
<i>Lophophanes cristatus</i>	Tofsmes	
<i>Loxia bifasciata</i>	Bändelkorsnäbb	
<i>Lyrurus tetrix</i>	Oorre	
<i>Periparus ater</i>	Svartmes	
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT
<i>Picus canus</i>	Gråspett	
<i>Poecile montanus</i>	Talltita	NT
<i>Regulus regulus</i>	Kungsfågel	
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	
<i>Tetrastes bonasia</i>	Järpe	NT
<i>Turdus iliacus</i>	Rödvingetrast	NT

Bilaga 2. Karta med skötselområden tillhörande skötselplanen för naturreservatet Stenmyran, Nordmalings kommun. Dnr 511-1566-2021.

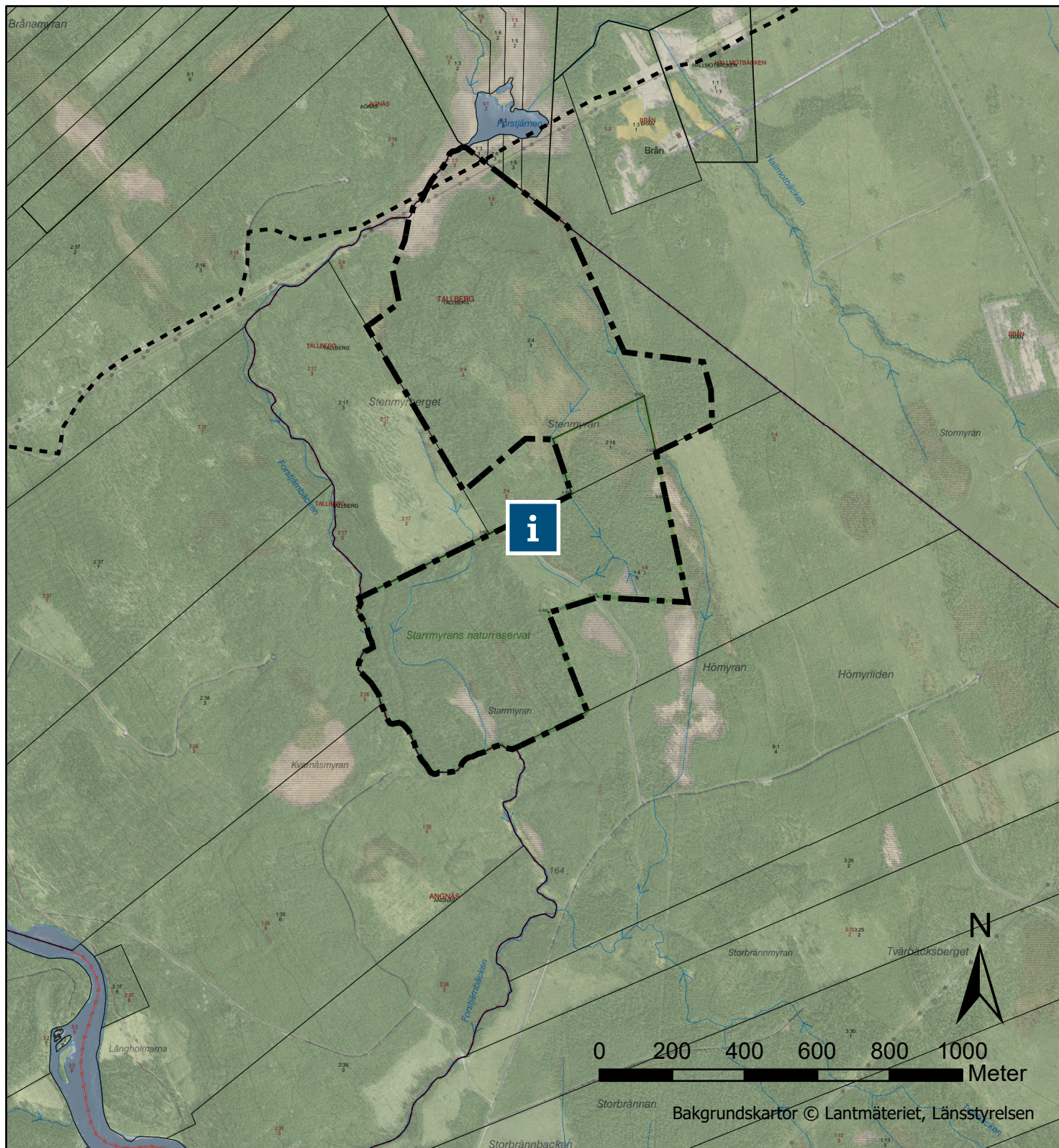
Skötselområden

- 1. Barrskog med fri utveckling med möjlighet till lövgynnande åtgärder
- 2. Barrskog med bränning eller bränningsefterliknande åtgärder
- 3. Lövdominerad skog med lövgynnande skötsel
- 4. Våtmark, vattendrag och sumpskog med hydrologisk återställning
- Dike, rensat vattendrag
- 5. Vattendrag med fri utveckling
- Naturreservat gräns

Länsstyrelsen
Västerbotten

2023-08-24

Bilaga 3. Karta med anordningar för friluftslivet tillhörande skötselplanen för naturreservatet Stenmyran, Nordmalings kommun. Dnr 511-1566-2021.

Informationsskylt

Naturreservat gräns

Övriga anläggningar

--- Skoterled

Länstyrelsen
Västerbotten

2023-08-24

Lännsstyrelsen
Västerbotten

Datum
2023-08-24

Diarienummer
511-1566-2021
Dossier
2402202

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Lännsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Lännsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Lännsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Lännsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Lännsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Lännsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Lännsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Lännsstyrelsen via e-post, vasterbotten@lansstyrelsen.se eller via växeltelefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer 1566-2021.